วิธีการประพันธ์เพลงที่ได้รับแรงบันดาลใจจากจังหวัดน่านของรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน

TECHNIQUE OF ASSOCIATE PROFESSOR PAKORN RODCHANGPHUEN FOR COMPOSING THAI CLASSICAL REPERTOIRE INSPIRED BY NAN PROVINCE

ขวัญชัย ชะยูเด็น*

ภัทระ คมขำ**

บทคัดย่อ

การประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดน่านของรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน มีต้นกำเนิดจากการที่ได้เดินทางไปเก็บข้อมูลวัฒนธรรมทางดนตรีในจังหวัดน่านของคณาจารย์สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ได้เห็นว่าวัฒนธรรมดนตรีของชาวจังหวัดน่านเป็นเอกลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นเป็นวัฒนธรรมเฉพาะตัว รวมไปถึงทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ที่มีเฉพาะในจังหวัดน่าน เป็นแรงบันดาลใจในการประพันธ์เพลงที่นำเพลงพื้นเมืองเฉพาะตัวของจังหวัดน่านมาผนวกกับวัฒนธรรมดนตรีไทยแบบราชสำนัก จวบจนถึงปัจจุบันได้ประพันธ์เพลงไปแล้วทั้งสิ้น 6 บทเพลง ได้แก่ เพลงระบำน้ำสอด เพลงโหมโรงฟ้าน่าน เพลงระบำสกุณาน่าน เพลงระบำชมพูภูคา เพลงฟ้าน่าน เถา และเพลงสกุณาน่าน เถา ผู้วิจัยพบวิธีที่ใช้ในการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดน่านทั้งหมด 6 วิธี คือ ใช้ทำนองเพลงไทยมาเป็นเพลงต้นราก, ใช้ทำนองเพลงพื้นเมืองจังหวัดน่านเป็นเพลงต้นราก, ใช้วิธียักเยื้องลูกตก แล้วตกแต่งทำนองขึ้นใหม่, เปลี่ยน หรือโยกย้ายลูกตกให้ไปอยู่ในตำแหน่งใหม่แต่ยังอิงอยู่ในเพลงต้นรากเดิม, เปลี่ยนหรือโยกย้ายบันไดเสียงในทำนองเพลงเดียวกัน และประพันธ์ขึ้นตามจินตนาการโดยไม่อิงต้นรากใด ๆ ทั้งสิ้น

คำสำคัญ: ประพันธ์เพลง/ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน/จังหวัดน่าน

Abstract

The musical composition related to Nan province of Associate Professor Pakorn Rodchangphuen has been originated during his field study of musical culture data collection in Nan province. The field study of musical culture data collection in Nan province of the professors of Thai Music Branch Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University since 2552 B. E - Associate Professor Pakorn Rodchangphuen had found that Nan native's musical culture were based on identification establishment as specified culture including natural resources that especially found in Nan province only. Hence, the two attractive findings inspired Assoc. Professor Pakorn to compose Thai beautiful songs by conveying specific indigenous songs of Nan involved into the musical culture of the king's household. Until now Assoc. Professor Pakorn has composed 6 songs (Pleng) as follows: Pleng Rabum Nam Sod, Pleng Home Rong Fah Nan (Fah Nan overture), Pleng Rabum Sakuna Nan, Pleng Rabum Chompoo Bhukha Pleng Fah Nan Thao and Pleng Sakuna Nan Thao. The researcher's musical analysis in Assoc. Professor Pakorn 's musical composition related to Nan province can be summarized as follows : conveying Thai melody into the original songs, conveying indigenous melody of Nan into the original songs, not moving the notes down (maybe before or after for notes down) (Yak Yueng Luk Tok) and then rewrite new melodies, changing or moving Luk Tok to the new positions but still in basement on the original songs, changing or moving the climbing of sounds (Bundai Siang) of the same melodies and personally imaginative composing without any original songs.

Keywords: composition/ Pakorn Rodchangphuen/ Nan province

* นิสิตระดับปริญญามหาบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาดุริยางคศิลป์ สาขาวิชาดุริยางค์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, khwan_keaw_cu@hotmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาดุริยางคศิลป์ สาขาวิชาดุริยางค์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, pkomkam@yahoo.com

วิธีการประพันธ์เพลงที่ได้รับแรงบันดาลใจจากจังหวัดน่านของรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรีพื้นบ้านในบางท้องถิ่นมีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากมีความใกล้เคียงกับดนตรีราชสำนักมาก โดยเฉพาะในจังหวัดน่าน เป็นดินแดนฝั่งล้านนาตะวันออก ปรากฏหลักฐานการนำเครื่องดนตรีราชสำนักบางชิ้นเข้าไปประสมในวงดนตรีด้วย เช่น วงดนตรีที่ปรากฏบนภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดภูมินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ได้บ่งบอกถึงการประสมวงดนตรีที่มีการใช้เครื่องดนตรีได้ใกล้เคียงกับดนตรีราชสำนักในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ โดยเครื่องดนตรีที่อยู่ในวงอย่างเห็นได้ชัดคือฆ้องวงใหญ่ ระนาดเอก และการใช้กลองทัด 2 ใบ ซึ่งภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดภูมินทร์ได้ถูกเขียนขึ้นประมาณปีพุทธศักราช 2410 (ปลายรัชกาลที่ 4) ซึ่งเป็นที่สังเกตได้ว่า ภาพเขียนนี้น่าจะเขียนโดยใช้วัฒนธรรมร่วมสมัยกับกรุงรัตนโกสินทร์ เพราะก่อนสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ใช้กลองทัดเพียงใบเดียว จนกระทั่งสมัยรัชกาลที่ 1 เพิ่มกลองทัดขึ้นมาเป็น 2 ใบ (มนตรี ตราโมท 2540: 20)

ภาพที่ 1 จิตรกรรมฝาผนังวัดภูมินทร์
ที่มา : ขวัญชัย ชะยูเด็น, 7 สิงหาคม 2554

ส่วนอีกหลักฐานหนึ่งที่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนอยู่บนจิตรกรรมฝาผนังวัดหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน บนภาพจิตรกรรมฝาผนังปรากฏวงดนตรีที่มีระนาดเอก ฆ้องวงใหญ่ และกลองทัด 2 ใบ อยู่ในวงดนตรีด้วย ส่วนประวัติการเขียนจิตรกรรมฝาผนังวัดหนองบัว ได้มีการเล่าและเสนอแนวคิดกันต่อ ๆ มาว่า เป็นช่างสกุลน่าน คนเดียวกันกับผู้ที่เขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดภูมินทร์ โดยเขียนหลังจากภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดภูมินทร์ประมาณ 30 ปี

อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าในจังหวัดน่านขณะนั้น มีการใช้เครื่องดนตรีราชสำนักจากกรุงเทพมหานครเข้าไปประสมอยู่ในวงด้วย แทนที่จะใช้วงดนตรีพื้นบ้านที่มีแต่เฉพาะเครื่องดนตรีพื้นบ้านอย่างเช่น ปิน สะล้อ ในการบรรเลงเท่านั้น หากแต่มีการผสมผสานวัฒนธรรม ระหว่างดนตรีพื้นบ้านกับดนตรีราชสำนักผนวกเข้ากัน ทำให้เป็นวัฒนธรรมใหม่สำหรับสมัยนั้นที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 2 จิตรกรรมฝาผนังวัดหนองบัว
ที่มา : ขวัญชัย ชะยูเด็น, 6 สิงหาคม 2554

เมื่อเห็นได้ว่าในวัฒนธรรมดนตรีของจังหวัดน่านมีถึง 2 วัฒนธรรม เข้าผสมผสานอยู่ร่วมกันเสมอมาตั้งแต่อดีต จึงทำให้เกิดความคิดที่ว่าด้วยเรื่องของเพลงที่ใช้ในการบรรเลง และเรื่องราวเกี่ยวกับที่มาของเพลงนั้น ๆ ซึ่งในขณะนี้มีผู้เชี่ยวชาญทางด้านการประพันธ์เพลงท่านหนึ่งได้ประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดน่าน แต่มีการผสมผสานวัฒนธรรมดนตรีไทยเข้าไปในผลงานการประพันธ์ด้วย อีกทั้งในบางเพลงยังใช้เครื่องดนตรีที่สื่อถึงความเป็นธรรมชาติ และวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ ผู้ประพันธ์เพลงในลักษณะดังกล่าวข้างต้นคือ รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน (ศาสตราภิชาน)

ด้วยเหตุความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาหลักการ และวิธีการประพันธ์เพลงของรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน โดยอาศัยหลักการเก็บข้อมูล สัมภาษณ์ และศึกษาวิธีการนำองค์ความรู้ต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการประพันธ์เพลง เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษา และการนำไปใช้อย่างถูกต้อง ถูกวิธี ถูกหลักการ ของผู้ศึกษารุ่นหลังต่อไป

2. ประวัติชีวิตของรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน

ภาพที่ 3 รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน
ที่มา : ขวัญชัย ชะยูเด็น, 11 มีนาคม 2557

รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน (ศาสตราภิชาน) เกิดเมื่อวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2494 ณ บ้านริมคลองบางเขน กรุงเทพมหานคร ที่อยู่ปัจจุบันคือ บ้านเลขที่ 21/43 ถนนประชาราษฎร์ ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มีพี่น้องร่วมบิดา – มารดา จำนวน 5 คน ได้แก่

1. นายสมพูน รอดช้างเผื่อน (รับราชการ)
2. นางบำเพ็ญ วรภัย (รับราชการ)
3. นายธงชัย รอดช้างเผื่อน (ประกอบธุรกิจส่วนตัว)
4. นางธัญลักษณ์ โลยะวัฒนานันท์ (รับราชการ)
5. นายปกรณ์ รอดช้างเผื่อน (รับราชการ)

ต่อมาสมรสกับ หม่อมราชวงศ์รัตนวดี ชมพูนุช มีบุตร – ธิดาร่วมกัน 3 คน คือ

1. ด.ญ. ปรีชญา รอดช้างเผื่อน (เสียชีวิตตั้งแต่วัยเยาว์)
2. นางสาวจันทร์เจ้า รอดช้างเผื่อน
3. นายกฤษกร รอดช้างเผื่อน

การศึกษาสายสามัญ รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดปากน้ำ จังหวัดนนทบุรี แล้วศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา จบระดับชั้นต้นและชั้นกลาง จากวิทยาลัยนาฏศิลป กรมศิลปากร ต่อมาได้ศึกษาต่อระดับปริญญาตรี วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรบัณฑิต จากวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และศึกษาต่อในระดับปริญญาโท วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การศึกษาสายดนตรีและการแสดงของรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน เริ่มต้นเมื่ออายุได้ 9 ปี ได้นำซออู้ของคุณครูบำเพ็ญ วรภัย ผู้มีศักดิ์เป็นพี่สาวร่วมบิดา – มารดา และเป็นศิษย์ของพระยาภูมีเสวิน (จิตร จิตตเสวี) มาหัดสีด้วยตัวเอง เมื่อพี่สาวมาพบเข้าจึงได้เริ่มสอนซออู้ให้เด็กชายปกรณ์ ต่อมา หมื่นภิรมย์เร้าใจนักระนาดทุ้มประจำกรมมหรสพ ผู้มีศักดิ์เป็นลุงฝ่ายแม่ได้มาพบเข้า และมองเห็นว่าเป็นผู้มีพรสวรรค์ ท่านได้กล่าวชมว่า “ก็หายากนะ ที่เด็กหัดซอด้วยตัวเอง แล้วเสียงไม่เพี้ยน ตรงเสียง” ท่านจึงแนะนำให้เข้าศึกษาต่อที่วิทยาลัยนาฏศิลป กรมศิลปากร วิชาเอกเครื่องสาย แต่ในระยะแรกนั้นได้ถูกสลับห้องให้ไปเรียนปี่พาทย์เป็นเวลา 1 ปี จึงได้กลับมาเรียนเครื่องสายตามเดิม ขณะที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยนาฏศิลป ได้ศึกษาการบรรเลงจะเข้กับคุณครูทองดี สุจริตกุล และนางสนิทบรรเลงการ (คุณครูละเมียด จิตตเสวี) นอกจากนี้ยังได้ศึกษาวิธีการบรรเลงซออู้จากหลวงไพเราะเสียงซอ (อุ่น ดุรยชีวิน) จึงถือได้ว่าเป็นนักเรียนเครื่องสายคนแรกที่เป็นผู้ชายมีฝีมือดี ต่อมามีนักเรียนชายเข้ามาเพิ่มในชั้นเรียนอีก 2 คน คือ นายจีรพล เพชรสม และนายเชวงศักดิ์ โพธิสมบัติ ทั้ง 3 คนเป็นเพื่อนในชั้นเรียนที่เล่นดนตรีด้วยกัน และถือว่าเป็นกลุ่มนักเรียนเครื่องสายที่มีฝีมือจัดมากในขณะนั้น จนได้รับฉายาในเวลาต่อมาว่า “สามทหารเสือ”

ในขณะที่ศึกษาอยู่ที่วิทยาลัยนาฏศิลป กรมศิลปากรนั้น ได้มีโอกาสไปแสดงตามหมายราชการตามโอกาสต่าง ๆ และได้มีโอกาสเดินทางไปเผยแพร่วัฒนธรรมดนตรีไทยและผลงานในต่างประเทศ ครั้งหนึ่งเมื่อได้รับคัดเลือกให้บรรเลงดนตรีประกอบการแสดงระบำโบราณคดี 5 ชุด ซึ่งประพันธ์โดยศาสตราจารย์มนตรี ตราโมท จึงเป็นโอกาสให้ได้หัดเรียนกระจับปี่และพิณน้ำเต้ากับครูกมล เกตุศิริ จนเกิดความชำนาญสามารถนำไปแสดงในโอกาสต่าง ๆ ได้ เมื่อสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป กรมศิลปากรแล้ว ได้ศึกษาต่อใน

ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และเข้าศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2533

ในฐานะศิลปิน รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ได้รับการสืบทอดจากบรมครูดนตรีคนสำคัญของราชสำนักรัตนโกสินทร์ ราชสำนักล้านนา ราชสำนักเขมร และราชสำนักพม่า ทางด้านวิชาดนตรีประเภทเครื่องสาย อีกทั้งการบรรเลง ขับร้องดนตรีพื้นบ้านแขนงต่าง ๆ ดังนี้

1. ได้รับการถ่ายทอดวิชาดนตรี (เครื่องสี) จากหลวงไพเราะเสียงซอ (อุ่น ดูรยชีวิน) ข้าราชบริพารในรัชกาลที่ 7 ผลงานที่ได้รับการถ่ายทอดคือ การเดี่ยวซออู้ ซอด้วงและซอสามสายจากหลวงไพเราะเสียงซอ นับว่าเป็นศิลปินที่สามารถบรรเลงเครื่องดนตรีทั้ง 3 ชนิด ได้ถึงเดี่ยวระดับสูง
2. ได้รับการถ่ายทอดวิชาดนตรี (เครื่องดีด/จะเข้) จากนางทองดี สุจริตกุล ข้าราชบริพารและนักดนตรีไทยประจำวงเครื่องสายนารีศรีสุมิตร ในอุปถัมภ์ของพระสุจริตสุดา พระสนมเอกในรัชกาลที่ 6
3. ได้รับการถ่ายทอดวิชาดนตรี (เครื่องดีด/จะเข้) จากครูละเมียด จิตตเสวี (นางสนิทบรรเลงการ) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบรรเลงเพลงประเภทเพลงทยอย และหลักวิชาของวงเครื่องสายปี่ชวา
4. ได้รับการถ่ายทอดการดีดกระจับปี่แบบราชสำนัก จนกระทั่งถึงเดี่ยวขั้นสูงจากครูกมล เกตุศิริ
5. ได้รับการถ่ายทอดวิชาดนตรี (พิณพม่า) จากครูมะขิ่น เมียะคะยอ เมื่อปี พ.ศ. 2531 ขณะนั้นข้าราชการโรงเรียนนาฏศิลป์แห่งสหภาพพม่า ซึ่งได้รับเชิญเข้าร่วมในโครงการดนตรีพม่าในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อถ่ายทอดวิชาพิณพม่าสำหรับครูดนตรีในประเทศไทยซึ่งปัจจุบันมีอยู่เพียงสองท่านเท่านั้น
6. ได้รับการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีพื้นบ้าน สามารถบรรเลงพิณอีสานโดยได้รับการถ่ายทอดจากครูพูน สามสี จังหวัดสุรินทร์ และแม่ครูพลอย ราชประโคน จังหวัดบุรีรัมย์
7. ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการเป่าปี่จุม และการดีดซึงของล้านนา โดยได้รับการถ่ายทอดจากเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่
8. ได้รับการถ่ายทอดความรู้ทางช่างจากครูจรูญ คชแสง ครูสร้าง และซ่อมเครื่องดนตรี ซ่อมเครื่องละคร เครื่องเสียง ประจำกองการสังคีต กรมศิลปากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกลึงคันทวน กระจับปี่ให้พอดีกับรอบนิ้วและการประกอบจะเข้ กระจับปี่ รวมทั้งพิณน้ำเต้า ให้รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ทดลองดีด จึงทำให้รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ได้รับการถ่ายทอดความรู้งานช่างสำหรับการซ่อมสร้างบำรุง และดูแลรักษาเครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องสาย

เมื่อรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป กรมศิลปากร ในปี พ.ศ. 2516 จึงสอบเข้าบรรจุเป็นข้าราชการประจำวิทยาลัยนาฏศิลป กรมศิลปากร แล้วลาออกเมื่อ พ.ศ. 2527 และกลับเข้ารับราชการอีกครั้งในตำแหน่งอาจารย์ที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2528 พร้อมกับศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จนกระทั่งสำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. 2533

ในฐานะนักประพันธ์เพลง รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ได้รับการถ่ายทอดวิชาการประพันธ์เพลงไทยจากศาสตราจารย์มนตรี ตราโมท อดีตข้าราชบริพารในกลุ่มพิณพาทย์หลวง กรมมหรสพมหาดเล็ก (วังจันทน์เกษม) ในสมัยรัชกาลที่ 6 ต่อมาได้รับราชการที่กรมศิลปากร และได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกดุริยางค์ไทย กองการสังคีต กรมศิลปากร ในระยะเดียวกันได้รับการอบรมหลักการประพันธ์เพลงไทยจาก

ครูเฉลิม บัวทั่ง อีกด้วยเมื่อครั้งได้รับการมอบหมายให้ประพันธ์เพลงครั้งแรก คือ เพลงระบำเก็บใบชา ขณะนั้นอายุ 21 ปีรับราชการที่วิทยาลัยนาฏศิลป กรมศิลปากร (กรุงเทพมหานคร) ผลงานชิ้นนี้ได้รับการบรรเลงและกลายเป็นเพลงระบำสำคัญเพลงหนึ่งของกรมศิลปากร ผลงานประเภทเพลงโหมโรง ได้แก่ เพลงโหมโรงสีชังที่ได้ประพันธ์ไว้ให้กับวงดนตรีไทย โรงเรียนเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี เพื่อบรรเลงเป็นเพลงประจำโรงเรียน ผลงานด้านเพลงเดี่ยว คือ การประพันธ์เดี่ยวจะเข้ เพลงทยอยเดี่ยว ซึ่งถือว่าเป็นเดี่ยวสูงสุดทางวิชาการของสาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย

การประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดน่านของรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน มีทั้งหมด 6 เพลง เรียงลำดับจากการประพันธ์ก่อน – หลัง ได้แก่ เพลงระบำน้ำสอด เพลงโหมโรงฟ้าน่าน เพลงระบำสกุณาน่าน เพลงระบำชมพูภูคา เพลงฟ้าน่าน เถา และ เพลงสกุณาน่าน เถา

เพลงระบำน้ำสอด ประพันธ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2555 เพื่อถวายการรับเสด็จ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในวันพุธที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2555 เนื่องในวโรกาสเสด็จฯ ทอดพระเนตรและส่งตรวจการดำเนินโครงการวิจัย “รักษ์ป่าน่าน” ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในจังหวัดน่าน ผลงานการประพันธ์นี้เกิดขึ้นจากแรงบันดาลใจที่ผู้ประพันธ์ได้เดินทางไปศึกษาเก็บข้อมูลวัฒนธรรมของชาวขมุ และชาวถิ่น ซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านน้ำสอด อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ประสบการณ์ในการเก็บข้อมูลดนตรีไม้ไผ่ซึ่งเรียกว่า กรุ่ง และเปรี๊ยะห์ จึงเป็นแรงบันดาลใจในนำข้อมูลที่ได้มาประพันธ์เพลงระบำน้ำสอด โดยรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

> *ที่บ้านน้ำสอดนี่น่าตื่นเต้นมาก มีชนเผ่าของชาวขมุ และชาวถิ่นอาศัยอยู่ร่วมกัน เดิมที่ตรงนั้นเป็นชุมชนโบราณ เพราะเป็นต้นน้ำของแม่น้ำน่าน เขาอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุข ไม่ทะเลาะเบาะแว้ง หรือแบ่งพรรคแบ่งพวก แล้วยังมีวัฒนธรรมการใช้ไม้ไผ่มาทำเครื่องดนตรีเช่นเดียวกัน พอเวลาหมู่บ้านเขาจะมีงานปั๊บ เขาก็จะฟันไม้ไผ่กันเดี๋ยวนั้นเลย เอามาผ่า มาเหลา เป็นเครื่องดนตรี อีกอย่างเขาจะใช้ในงานรื่นเริงเท่านั้น* (ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน, สัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2560)

อีกทั้งดนตรีไม้ไผ่ของชาวบ้านน้ำสอดเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติทางวัฒนธรรมที่สำคัญ และยังเป็นกลไกสำคัญในการช่วยอนุรักษ์ป่าต้นน้ำของจังหวัดน่าน ซึ่งมีไม้ไผ่นานาชนิดขึ้นอยู่อย่างสมบูรณ์ เน้นความคิดเกี่ยวกับเรื่องเสียงที่มาจากความประทับใจในการสร้างเครื่องดนตรีทั้งสองชนิดที่มีอยู่ในบ้านน้ำสอด คือ กรุ่งและเปรี๊ยะห์ โดยการออกแบบวงดนตรีสำหรับเพลงระบำน้ำสอด แสดงถึงความสัมพันธ์ของนักดนตรีจากสามวัฒนธรรมเครื่องดนตรี ประกอบด้วยภาพแห่งวัฒนธรรมทั้งสามส่วน คือ ดนตรีล้านนา (ปิน สะล้อ) ดนตรีจากภาคกลาง(ซออู้ ระนาดทุ้ม) และดนตรีจากบ้านน้ำสอด (กรุ่ง เปรี๊ยะห์) โดยรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ได้กล่าวถึงประวัติการสร้างสรรค์ผลงานเพลงนี้ว่า

> *ผมเอามาจากเพลงลาวล่องน่าน 2 ชั้นนำมาเยื้องลีลา เยื้องทำนองออก เมื่อลองมากางเทียบกันดูแล้วจะเห็นได้ชัดว่ามาจากลาวล่องน่าน 2 ชั้น นี่เอง แล้วเครื่องดนตรีของเขาคืออะไร ที่บ้านน้ำสอด กรุ่ง เปรี๊ยะ ใช่ไหม เราก็นำเข้ามา แสดงให้เห็นความเป็นวัฒนธรรมดนตรีของเขาให้คงอยู่ในเพลงด้วย* (ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน, สัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2560)

ภาพที่ 4 การบรรเลงกรุ่งและเปรี๊ยะห์
ที่มา : ขวัญชัย ชะยูเด็น, 4 สิงหาคม 2554

เพลงโหมโรงฟ้าน่าน ประพันธ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2556 เพื่อใช้เป็นเพลงโหมโรงประจำวงดนตรีไทยมหาดุริยางค์ฟ้าน่าน ซึ่งเริ่มก่อตั้งขึ้นภายใต้โครงการนำร่องบ่มเพาะยุวศิลปินนาฏศิลป์ – ดนตรีไทย จำนวน 111 คน นำแสดงออกครั้งแรกวันอาทิตย์ที่ 25 พฤษภาคม 2556 ณ ลานแสดงศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเทศบาลอำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน และแสดงครั้งที่ 2 ในวันพุธที่ 29 พฤษภาคม 2556 ณ เวทีศูนย์การเรียนรู้ และบริการวิชาการ เครือข่ายจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน โดยรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ได้กล่าวเกี่ยวกับการตั้งชื่อเพลงนี้ว่า โหมโรงฟ้าน่าน ดังนี้

> *ที่เพลงนี้ไม่เรียกว่า น่านฟ้า เนี่ย นี่ ๆ ฟังเหตุผลนะ น่านฟ้าน่ะเป็นชื่อโรงแรมของคุณบัณฑูรหนึ่งแล้ว เราก็ไม่เอา แล้วอีกอย่าง ชื่อน่านฟ้า น่านน้ำ น่านปฐพีเนี่ย เป็นเรื่องของกองทัพอากาศ กองทัพเรือ กองทัพบก ไม่ใช่ชื่อเพลง เป็นชื่อหน่วยงาน สามารถจินตนาการไปได้อีกเยอะ* (ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2560)

เพลงระบำสกุณาน่าน รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ได้รับมอบหมายให้ประพันธ์เพลงเพื่อสอดคล้องกับงานวิจัยของศูนย์การเรียนรู้ภูมิภาคแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จังหวัดน่าน ซึ่งทางศูนย์การเรียนรู้ฯ ได้ส่งข้อมูลผลการวิจัยมาให้รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน และที่รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ได้เดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองอีกด้วย เมื่อได้ข้อมูลต่าง ๆ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน จึงคิดหาเพลงที่เหมาะสมนำมาเป็นต้นรากในการประพันธ์ ดังนั้นจึงเลือกเพลงหงส์ทองสามชั้น มาเป็นต้นรากในการประพันธ์เพลงระบำสกุณาน่านขึ้น อีกทั้งในระบำได้สอดแทรกความสนุกสนานของนก ความสมบูรณ์ของป่า โดยรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

> *งานวิจัยของอาจารย์วีณา เมฆวิเชียร แต่ท่านตายไปแล้วนะเป็นนักวิทยาศาสตร์ เมื่อปีนึงได้แล้ว เขาไปลงพื้นที่จังหวัดน่าน เวลาลงก็จะพักศูนย์ฯ เราน่ะแหละ แล้วก็ไปถ่ายภาพรวบรวมนกตามที่ต่าง ๆ ในจังหวัดน่าน อาจารย์เขาก็ทำวิจัยไป ผมก็แต่งเพลงให้มันสอดคล้องกัน นาฏศิลป์เขาก็คิดท่า มีอาจารย์มาลินี คิดท่าทำระบำ ทีนี้พอสมเด็จพระเทพฯ เสด็จฯ ในคอนเซ็พของป่าน่านเนี่ย นกมันเป็นเซอเคิลของป่า ไม่มีป่า*

ก็ไม่มีนก ไม่มีนกก็ไม่มีป่า แล้วก็นกคาบเมล็ดพันธุ์ไปขยายเกิดใหม่ เป็นที่อยู่อาศัยซึ่งกันและกัน” (ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2560)

เพลงระบำชมพูภูคา รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ได้รับมอบหมายให้ประพันธ์เพลงเพื่อสอดคล้องกับงานวิจัยของศูนย์การเรียนรู้ภูมิภาคแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จังหวัดน่าน ซึ่งทางศูนย์การเรียนรู้ฯ ได้ส่งข้อมูลผลการวิจัยมาให้รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน และรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ได้เดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยให้สัมภาษณ์ว่า “ชมพูภูคามีอยู่ที่จังหวัดน่าน ไม่แต่งแล้วจะไปแต่งอะไร แล้วเดี๋ยวจะทำเถาอีกเนี่ย” อีกทั้งรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน มีความคิดที่ว่าดอกชมพูภูคาอยู่บนเขาในป่าลึก จึงเห็นสมควรที่จะนำเพลงดอกไม้ไพร สองชั้น มาเป็นต้นรากในการประพันธ์เพลงระบำชมพูภูคา ทำให้เห็นว่า รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน เห็นถึงความสำคัญของต้นชมพูภูคาที่จังหวัดน่านเป็นอย่างยิ่ง

เพลงฟ้าน่าน เถา ประพันธ์เมื่อปี พ.ศ. 2557 โดยนำเพลงโหมโรงฟ้าน่านมาประพันธ์เพิ่มเติมในอัตราจังหวะ สองชั้น และชั้นเดียว พร้อมทั้งประพันธ์เนื้อร้องเอาไว้ด้วย โดยรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อนได้อธิบายไว้ว่า

ก็เพลงนี้เป็นเพลงที่น่าทำนี่นา เกี่ยวกับน่านไหมล่ะ พอทำออกมาแล้วมันก็เก๋อีกแบบ ลักษณะนี้มันก็มีให้เห็น ๆ กันอยู่แล้ว ทะแยไง ครูเขาก็เอาขึ้นมาทำโหมโรงแบบไม่มีร้อง แล้วก็ลงวาแบบโหมโรง จะเอาทะแย เถา ไหม มี ทำสองชั้น ชั้นเดียว มีร้อง ตัดออกมาเป็นเถา โบราณเขาก็ทำมาแล้ว ผมเลียนแบบโบราณเขามา ฟ้าน่านเนี่ย ผมเลียนแบบทะแยเขามา แล้วก็สกุณาน่าน เถา แต่งเนื้อเสร็จสรรพเรียบร้อยเคยเล่นถวายไปแล้วด้วย (ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน. สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2560)

เพลงสกุณาน่าน เถา ประพันธ์หลังจากเพลงฟ้าน่าน เถา เล็กน้อย โดยมีเหตุผลเดียวกับเพลงฟ้าน่าน เถา โดยท่านรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อนได้อธิบายไว้ว่า “ก็ทำให้มันเสร็จเรียบร้อย มีทั้งโหมโรง เพลงระบำ เพลงเถา” (ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน. สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2560) นำเพลงระบำสกุณาน่านมาประพันธ์ต่อเพิ่มเป็น สองชั้น และชั้นเดียว ทั้งยังประพันธ์เนื้อร้องเกี่ยวกับนกที่มีในจังหวัดน่านชนิดต่าง ๆ อีกด้วย

3. สังคีตลักษณ์ของเพลงที่ประพันธ์เกี่ยวกับจังหวัดน่าน ของรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน

จากการศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิธีการประพันธ์ทำนองเพลงที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดน่าน ของรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน พบว่ามีบทเพลงสำคัญจำนวน 6 เพลง ที่ได้ประพันธ์ขึ้นภายใต้บริบทที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และบริบทในจังหวัดน่าน สามารถจำแนกการใช้จังหวะหน้าทับได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มแรก ทำนองเพลงระบำ หากเป็นทำนองเพลงระบำ พบว่ารองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน จะให้กลองพื้นเมือง ได้แก่ กลองปังปึง ตีกำกับจังหวะหน้าทับ และจะเป็นการกำหนดอัตราจังหวะฉิ่ง ได้แก่ อัตราสองชั้นและชั้นเดียว เหมือนกันทุกเพลง

กลุ่มที่สอง ทำนองเพลงโหมโรง พบว่าเป็นการกำหนดเครื่องหนังตามขนบมาทำการบรรเลงกำกับ ได้แก่ กลองแขก โดยวงดนตรีที่นำมาบรรเลงเพลงโหมโรงฟ้าน่าน ได้แก่ วงเครื่องสายผสมปี่พาทย์ วงเครื่องสาย และวงมโหรี เพราะฉะนั้นหากเป็นการบรรเลงด้วยวงเครื่องสาย และวงมโหรี ก็จะใช้โทน – รำมะนา ตีกำกับจังหวะหน้าทับ

กลุ่มที่สาม ทำนองเพลงเถา พบว่าหากเป็นทำนองเพลงเถา การกำหนดเครื่องหนังที่จะตีหน้าทับเป็นไปตามแนวทางที่อธิบายไว้ในกลุ่มที่สอง กล่าวคือเป็นไปตามลักษณะการประสมวงดนตรีไทยแต่ละวงที่นำมาบรรเลงเพลงเถานั้น ๆ และจังหวะฉิ่งก็จะตีอัตราสามชั้น สองชั้น และชั้นเดียว ตามขนบการบรรเลงเพลงเถาเช่นเดียวกัน

สำหรับการศึกษาทางทั้ง 7 ของทำนองเพลงทั้ง 6 เพลงที่ประพันธ์โดยเกี่ยวข้องกับจังหวัดน่านในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้ทำการอธิบายรายละเอียดทางต่าง ๆ ของทำนองเพลงทั้ง 6 เพลง แล้วทำการสรุปผลดังรายละเอียดต่อไปนี้

ทำนองเพลงระบำน้ำสอด พบการกำหนดเสียงซึ่งตรงกับทางทั้ง 7 มีระดับเสียงทางเพียงออบน เป็นประธานในการดำเนินทำนอง โดยใช้โน้ตเสริมได้แก่ เสียงที โดยจะนำมาเรียงร้อยเป็นทำนองเพลงเฉพาะในช่วงการดำเนินทำนองท่อน 1 เท่านั้น ส่วนทำนองท่อนที่ 2 พบว่าใช้ระดับเสียงทางเพียงออล่างในการดำเนินทำนองเฉพาะท่อนนี้เท่านั้น ส่วนทำนองสร้อยทั้งหมด และทำนองท่อน 3 เป็นการเรียงร้อยทำนองภายใต้กลุ่มเสียงหลักของทางเพียงออบนเท่านั้น จากการอธิบายข้างต้นแสดงให้เห็นว่ารองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ใช้โน้ตเสริมเสียงที มาร่วมตกแต่งทำนองท่อนที่ 1 เพลงเพื่อให้ทำนองมีความโดดเด่นและมีความน่าสนใจมากกว่าการดำเนินทำนอง โดยการใช้กลุ่มเสียงจากทางเพียงออบนล้วน ๆ เท่านั้น

จากการศึกษาทำนองเพลงโหมโรงฟ้าน่าน พบการกำหนดเสียงซึ่งตรงกับทางทั้ง 7 มีระดับเสียงทางชวาเป็นประธานในการดำเนินทำนอง โดยใช้โน้ตเสริมได้แก่ เสียงมี โดยจะนำมาเรียงร้อยเป็นทำนองเพลงพบเฉพาะในบรรทัดที่ 5 ของทำนองท่อน 1 เท่านั้น ส่วนทำนองท่อนที่ 2 พบว่าใช้ระดับเสียงทางเพียงออบน และระดับเสียงทางชวาในสัดส่วนที่เท่า ๆ กัน คือ ทางละ 5 บรรทัด และพบทำนองทางเพียงออล่างเป็นทางรองลงมา ใช้เพียง 2 บรรทัดเท่านั้น จากการอธิบายข้างต้นแสดงให้เห็นว่ารองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ใช้โน้ตเสริมเสียงมี มาร่วมตกแต่งทำนอง 2 ท่อนเพลง เพื่อให้ทำนองมีความโดดเด่นและมีความน่าสนใจมากขึ้น ทั้งยังพบว่าเพลงโหมโรงฟ้าน่าน มีการใช้บันไดเสียงที่หลากหลาย ผู้วิจัยพบถึง 3 บันไดเสียงในเพลงนี้ คือ ทางชวา ทางเพียงออบน และ ทางเพียงออล่าง ซึ่งทำให้เพลงมีอารมณ์ที่หลากหลาย ทั้งยังทำให้ทำนองโดดเด่นขึ้น

ทำนองเพลงสกุณาน่าน พบการกำหนดเสียงซึ่งตรงกับทางทั้ง 7 มีระดับเสียงทางเพียงออบนเป็นประธานในการดำเนินทำนอง โดยใช้โน้ตเสริมได้แก่ เสียงฟา และ ที โดยจะนำมาเรียงร้อยเป็นทำนองเพลงพบเฉพาะในบรรทัดที่ 4 ของทำนองท่อน 1 เท่านั้น ส่วนทำนองท่อนที่ 2 พบว่าใช้ระดับเสียงทางชวาเป็นประธานในการดำเนินทำนอง และระดับเสียงทางเพียงออล่างมีเพียง 1 บรรทัด พบการใช้โน้ตเสริม คือ เสียงมี ในการตกแต่งทำนองอย่างห่าง ๆ เป็นระยะ ๆ จากการอธิบายข้างต้นแสดงให้เห็นว่ารองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ใช้โน้ตเสริมต่าง ๆ มาร่วมตกแต่งทำนอง 2 ท่อนเพลงเพื่อให้ทำนองมีความหลากหลายและมีความน่าสนใจมากขึ้น ทั้งยังพบว่าเพลงระบำสกุณาน่าน มีการใช้บันไดเสียงที่หลากหลาย และเมื่อบรรเลงจากบันไดเสียงหนึ่งไปสู่อีกบันไดเสียงหนึ่งแล้ว สามารถเข้ากันได้อย่างลงตัวโดยไม่แปลกสำเนียงออกไป แต่ทำให้มิติของเสียงมีความน่าสนใจมากขึ้น ผู้วิจัยพบถึง 3 บันไดเสียงในเพลงนี้ คือ ทางชวา ทางเพียงออบน และทางเพียงออล่าง ซึ่งทำให้เพลงมีอารมณ์ที่หลากหลาย ทั้งยังทำให้ทำนองโดดเด่นขึ้น น่าสนใจกว่าการดำเนินทำนองโดยการใช้กลุ่มเสียงจากทางเพียงออบนล้วน ๆ เท่านั้น

ทำนองเพลงระบำชมพูภูคา พบการกำหนดเสียงซึ่งตรงกับทางทั้ง 7 มีระดับเสียงทางเพียงออบนเป็นประธานในการดำเนินทำนอง โดยใช้โน้ตเสริมได้แก่ เสียงทีเป็นส่วนใหญ่ และเสียงฟาพบเพียงครั้งเดียว อีกทั้งพบว่าทั้ง 2 ท่อน ใช้ระดับเสียงทางชวาเข้ามาแทรกระหว่างระดับเสียงทางเพียงออบน โดยพบในจุดเดียวกันคือ บรรทัดที่ 2 ของทั้ง 2 ท่อน จากการอธิบายข้างต้นแสดงให้เห็นว่ารองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ใช้โน้ตเสริมเสียงที มาร่วมตกแต่งทำนอง 2 ท่อน ของระดับเสียงทางเพียงออบนเพื่อให้ทำนองมีความโดดเด่นและมีความน่าสนใจมากขึ้น ทั้งยังพบว่าเพลงชมพูภูคา มีการใช้บันไดเสียงเพียง 2 บันไดเสียง ทำให้มีมิติของเพลงมากขึ้น

ทำนองเพลงฟ้าน่านเถา พบการกำหนดเสียงซึ่งตรงกับทางทั้ง 7 พบว่าส่วนของอัตราจังหวะ 3 ชั้น ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ ครั้งละ 1 บรรทัด (8 ห้องโน้ต) เมื่อตัดทอนลงมาเป็นสองชั้น ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ครั้งละครึ่งบรรทัด (4 ห้องโน้ต) พบว่าทำนองเพลงฟ้าน่าน เถา มีระดับเสียงทางชวาเป็นประธานในการดำเนินทำนอง โดยใช้โน้ตเสริมได้แก่ เสียงมี ส่วนทำนองท่อนที่ 2 พบว่าใช้ระดับเสียงทางเพียงออบนและระดับเสียงทางเพียงออล่างเป็นทางรองลงมา อีกทั้งเมื่อตัดทอนลงมาเป็นอัตราจังหวะสองชั้น พบว่า ระดับเสียงต่าง ๆ ถูกตัดทอนลงมาอย่างเหมาะสม จนกระทั่งเมื่อลงมาเป็นชั้นเดียวจึงพบว่าเป็นระดับเสียงทางชวาเพียงทางเดียว

ทำนองเพลงสกุณาน่าน เถา พบการกำหนดเสียงซึ่งตรงกับทางทั้ง 7 มีระดับเสียงทางเพียงออบนเป็นประธานในการดำเนินทำนอง โดยใช้โน้ตเสริมได้แก่ เสียงที อีกทั้งพบว่าใช้ระดับเสียงทางเพียงออล่างและระดับเสียงทางชวา เป็นทางรองลงมา เมื่อทำนองถูกตัดทอนจากอัตราจังหวะสามชั้น ลงมาเป็นอัตราจังหวะสองชั้น พบว่า ระดับเสียงต่าง ๆ ถูกตัดทอนลงมาอย่างเหมาะสม จนกระทั่งลงมาเป็นชั้นเดียวจึงพบว่าเป็นระดับเสียงทางเพียงออบนเพียงทางเดียว

จากการศึกษาทางทั้ง 7 ของผลงานการประพันธ์ทำนองเพลงที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดน่าน สามารถจำแนกเป็นตารางแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

ตาราแสดง รายละเอียดทางทั้ง 7 ของทำนองเพลงทั้ง 6 เพลง

เพลง	**ทางทั้ง 7 ที่นำมาใช้เป็นประธาน**	**ทางทั้ง 7 ที่นำมาใช้เป็นทางรอง**	**โน้ตเสริมที่นำมาใช้**
เพลงระบำน้ำสอด	ทางเพียงออบน	ทางเพียงออล่าง	เสียงที
เพลงโหมโรงฟ้าน่าน	ทางเพียงชวา	ทางเพียงออบน และ ทางเพียงออล่าง	เสียงมี
เพลงระบำสกุณาน่าน	ทางเพียงออบน	ทางชวา และ ทางเพียงออล่าง	เสียงฟา
เพลงระบำชมพูภูคา	ทางเพียงออบน	ทางชวา	เสียงที
เพลงฟ้าน่าน เถา	ทางชวา	ทางเพียงออบน และ ทางเพียงออล่าง	เสียงมี
เพลงสกุณาน่าน เถา	ทางเพียงออบน	ทางเพียงออล่าง และ ทางชวา	เสียงที

จากตารางข้างต้น ผู้วิจัยพบว่า การการศึกษาระดับเสียงทางทั้ง 7 ของบทเพลงทั้ง 6 เพลง สามารถจำแนกได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มแรก ทำนองเพลงระบำ พบว่ารองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน จะใช้ระดับเสียงทางเพียงออบนเป็นประธานในการดำเนินทำนองเหมือนกันทุกเพลง ได้แก่ เพลงระบำน้ำสอด เพลงระบำสกุณาน่าน และเพลงระบำชมพูภูคา

กลุ่มที่สอง ทำนองเพลงโหมโรง พบว่ารองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน จะใช้ระดับเสียงทางชวาเป็นประธานในการดำเนินทำนอง ซึ่งมีอยู่เพลงเดียวคือ โหมโรงฟ้าน่าน อีกทั้งเมื่อทำการประพันธ์เพิ่มเติมให้กลายเป็นเพลงฟ้าน่าน เถา ก็ยังคงระดับเสียงทางชวาเป็นประธานในการดำเนินทำนองเช่นกัน

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบข้อสังเกตที่สามารถเห็นได้ในภาพรวมทั้ง 6 บทเพลงของ รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน คือ ใช้ระดับเสียงเพียง 3 ทาง ได้แก่ ทางเพียงออบน ทางเพียงออล่าง และทางชวา ไม่พบการใช้ระดับเสียงอื่นในงานประพันธ์เพลงของรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน อีกทั้งยังพบว่าทุก ๆ บทเพลงมีการใช้เสียงเสริมเพื่อเชื่อมไปยังอีกบันไดเสียงหนึ่ง และทำให้บทเพลงมีมิติที่ต่างออกไปจากเดิม ทั้งยังมีการใส่สำนวนทำนองเพลงล้านนาที่เป็นเพลงพื้นเมืองเฉพาะของจังหวัดน่านลงไปในบทเพลงอีกด้วย

4. แนวคิดและวิธีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดน่านของรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน

การศึกษาแนวคิดและวิธีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดน่านของรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน จำนวนทั้งหมด 6 บทเพลงโดยเรียงตามลำดับก่อน – หลัง ได้แก่ เพลงระบำน้ำสอด เพลงโหมโรงฟ้าน่าน เพลงระบำสกุณาน่าน เพลงระบำชมพูภูคา เพลงฟ้าน่าน เถา และเพลงสกุณาน่าน เถา ผู้วิจัยกำหนดทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีการจับประเด็น (Selective Approach) ทำการศึกษาแนวคิดในการประพันธ์ วิธีการประพันธ์ โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบกับทำนองต้นรากที่ผู้ประพันธ์ได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการประพันธ์ทำนองเพลงทั้ง 6 เพลง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การประพันธ์เพลงระบำน้ำสอด รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ได้นำเพลงลาวล่องน่านมาเป็นเพลงต้นรากในการประพันธ์เพลงระบำน้ำสอด ผลการศึกษาแนวคิดและวิธีการประพันธ์เพลงระบำน้ำสอด ผลการศึกษาพบว่ารองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ได้แนวคิดจากการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านของชาวขมุและชาวถิ่น มีเครื่องดนตรีคือ กรุ่ง และเปรี๊ยะห์ ในการดำเนินทำนอง ซึ่งเป็นการดำเนินทำนองสั้น ๆ และซ้ำทำนองอยู่ตลอดเวลาในการบรรเลง อีกทั้งบ้านน้ำสอดเป็นหนึ่งในต้นน้ำของแม่น้ำน่าน ซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญของจังหวัดน่าน ผู้ประพันธ์จึงนำเพลงลาวล่องน่านมาเป็นเพลงต้นรากในการประพันธ์

ส่วนวิธีการประพันธ์เพลง ผู้วิจัยพบว่ารองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ใช้วิธีการประพันธ์เพลงระบำน้ำสอดถึงสามประการ คือ

1. การขยายทำนองเดิมและตกแต่งทำนอง
2. การเคลื่อนบันไดเสียงเพื่อเปลี่ยนอารมณ์เพลง
3. ทุกทำนองเพลงมีการซ้ำทำนองอย่างเห็นได้ชัดและจะเปลี่ยนเสียงเพียงห้องเพลงที่ 8 ในทุก ๆ ทำนองเพลง

ดังนี้จึงเห็นได้ว่าแม้เป็นเพียงช่วงสั้น ๆ ที่มีการซ้ำทำนอง แต่มีความหมายที่ลึกซึ้งทั้งในด้านประวัติความเป็นมาที่คงรากของวัฒนธรรมเดิมของชนพื้นเมืองท้องถิ่น ทั้งนำเพลงไทยที่มีสำเนียงลาว คือ เพลงลาวล่องน่าน ด้วยมีชื่อที่เกี่ยวข้องกับแม่น้ำน่านมาผูกเรื่องราวกับความสำคัญของบ้านน้ำสอด

จังหวัดน่าน ที่เป็นต้นกำเนิดแม่น้ำน่าน นำมาร้อยเรียงเป็นเพลงที่มีความสำคัญต่อบ้านน้ำสอด และจังหวัดน่านโดยตรง

การประพันธ์เพลงโหมโรงฟ้าน่าน มีทั้งหมด 2 ท่อน ใช้หน้าทับสองไม้ โดยท่อน 1 มี 8 จังหวะหน้าทับ ท่อน 2 มี 12 จังหวะหน้าทับ จากการศึกษาแนวคิดและวิธีการประพันธ์เพลงโหมโรงฟ้าน่าน ผลการศึกษาพบว่า รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน มีความคิดรอบคอบก่อนที่จะลงมือประพันธ์เพลง มีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้มาก่อนล่วงหน้าที่จะทำงาน ทำให้เห็นแนวคิดในการประพันธ์เพลงโหมโรงฟ้าน่านอย่างชัดเจน ส่วนวิธีการประพันธ์สามารถสรุปวิธีการประพันธ์เพลงโหมโรงฟ้าน่านของ รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน แบ่งออกเป็น 3 ประการคือ

1. นำทำนองจากเพลงต้นรากมาแปรทำนอง หรือ นำมาใส่ตรง ๆ
2. การใช้ลูกล้อ – ลูกขัด, สำนวนถาม – ตอบ
3. การตัดทอนทำนองตามขนบการประพันธ์เพลงในจังหวะหน้าทับทยอย

เพลงระบำสกุณาน่าน มีทั้งหมด 4 ทำนอง คือ ทำนองรัว ทำนองท่อน 1 ทำนองท่อน 2 และทำนองสร้อย มีทำนองต้นรากมาจากเพลงหงส์ทอง สามชั้น จากการศึกษาแนวคิดและวิธีการประพันธ์เพลงระบำสกุณาน่าน ผลการศึกษาพบว่า รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ได้ประพันธ์ทำนองเพลงระบำสกุณาน่านขึ้นมาใหม่ และในส่วนของทำนองท่อน 2 ได้ประพันธ์ทำนองแปลกไปจากเพลงต้นแบบเดิมจนแทบจะไม่ทราบถึงเพลงต้นรากที่นำมาประพันธ์เลย ที่ยังคงไว้คือลูกตกในจังหวะหนัก ได้แก่ ห้องเพลงที่ 4 และ ห้องเพลงที่ 8 ยังคงลูกตกในทำนองเพลงหงส์ทอง สามชั้น ท่อน 2 อยู่ ที่น่าสนใจอีกจุดหนึ่งคือ ผู้ประพันธ์ได้นำทำนองเพลงอัตราจังหวะสามชั้น มาประพันธ์ขึ้นใหม่ในทำนองเพลงอัตราสองชั้น โดยใช้กลวิธีการเยื้องลูกตกและเปลี่ยนเสียงลูกตก เพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำเสียงของลูกตกที่จะทำให้แสดงถึงความเป็นเพลงในอัตราจังหวะสามชั้นได้

เพลงระบำชมพูภูคา มีทั้งหมด 3 ทำนอง ได้แก่ ทำนองสร้อย ทำนองท่อน 1 และทำนองท่อน 2 โดยรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ได้นำต้นรากมาจากเพลงดอกไม้ไพร สองชั้น ซึ่งถูกนำมาใช้เป็นเพลงต้นรากในการประพันธ์เพลงชมพูภูคา จากการศึกษาแนวคิดและวิธีการประพันธ์ฟ้าน่าน เถา ผลการศึกษาพบลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

ประการแรก เพลงระบำชมพูภูคามีเพลงต้นรากที่เป็นสำเนียงพื้นบ้านของจังหวัดน่าน 1 เพลง คือเพลงซอพระลอเดินดง และมีเพลงต้นรากที่เป็นเพลงสำเนียงไทยราชสำนัก 1 เพลง คือ เพลงดอกไม้ไพร

ประการที่สอง สร้อยของเพลงนี้เกิดจากการที่ผู้ประพันธ์นึกคิดเป็นวลีสั้น ๆ ได้ก่อน จึงหาวิธีใส่ทำนองออกมาในแบบของตน จะไม่เหมือนทำนองสร้อยของเพลงอื่น ๆ ที่อาศัยหลักทางทฤษฎีในการประพันธ์เพลงต่าง ๆ จึงจะสามารถประพันธ์ออกมาเป็นทำนองสร้อยได้

ประการที่สาม ท่อนสองของเพลงระบำชมพูภูคา มีหลักวิธีการประพันธ์คล้ายกับเพลงระบำสกุณาน่าน คือ นำทำนองท่อน 1 ของเพลงต้นราก มาประพันธ์เป็นทำนองท่อน 2 แต่สิ่งที่เป็นจุดเด่นที่สุดของเพลงระบำชมพูภูคา คือ การขยับทำนองเพลงต้นรากขึ้น 4 ห้องเพลงก่อน แล้วจึงจะนำลูกตกและทำนองมาประพันธ์สร้างสรรค์เป็นงานใหม่ได้

เพลงฟ้าน่าน เถา มีทั้งหมด 7 ทำนอง ได้แก่ ทำนองอัตราจังหวะสามชั้น ท่อน 1 ทำนองอัตราจังหวะสามชั้น ท่อน 1 ทำนองอัตราจังหวะสองชั้น ท่อน 1 ทำนองอัตราจังหวะสองชั้น ท่อน 2 ทำนองอัตราจังหวะ

ชั้นเดียว ท่อน 1 ทำนองอัตราจังหวะชั้นเดียว ท่อน 2 และทำนองลูกหมด โดยรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ได้นำต้นรากมาจากเพลงเหาะ และเพลงดาดน่าน พบลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ผู้ประพันธ์ใช้การยืดขยายแบบตรง ๆ ลูกตกตามจังหวะหนักในแต่ละอัตราจังหวะจะเท่ากันทุกประการ

ประการที่สอง ผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ทำนองในจังหวะหน้าทับสุดท้ายของทำนองท่อน 1 ในอัตราจังหวะสามชั้น ให้ผิดแปลกต่างจากทำนองในอัตราจังหวะสองชั้น และทำนองในอัตราจังหวะชั้นเดียว เนื่องจากในคราวที่ผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ทำนองในอัตราจังหวะสามชั้นนั้น ตั้งใจให้เป็นเพลงโหมโรง จึงเปลี่ยนบันไดเสียงในจังหวะหน้าทับสุดท้ายเป็นบันไดเสียงทางเพียงออบน เพื่อสะดวกที่จะส่งต่อไปยังท่อน 2 ซึ่งเป็นบันไดเสียงทางเพียงออบนเช่นกัน แต่เมื่อนำทำนองสามชั้นมาประพันธ์เพิ่มเติม ในอัตราจังหวะสองชั้น และอัตราจังหวะชั้นเดียว ผู้ประพันธ์เล็งเห็นว่าเพลงเหาะเป็นเพลงที่ใช้ในพิธีไหว้ครู หรือในงานมงคล เป็นเพลงศักดิ์สิทธิ์ จึงไม่ประพันธ์เปลี่ยนบันไดเสียงให้เป็นบันไดเสียงทางเพียงออบน แต่กลับคงไว้บรรเลงตามแบบเดิม จึงส่งผลให้การประพันธ์ทำนองในอัตราจังหวะชั้นเดียว ตัดทอนมาจากอัตราจังหวะสองชั้น มีบันไดเสียง และลูกตกเสียงตรงกันกับทำนองในอัตราจังหวะสองชั้นทุกประการ

ประการที่สาม การเลียนสำเนียงล้านนา การคงเอกลักษณ์ของเพลงดาดน่านซึ่งเป็นเพลงสำคัญในจังหวัดน่าน ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงทำนองดาดน่านนี้ในอัตราจังหวะละ 4 ครั้ง โดยไม่โยกย้าย หรือประพันธ์เปลี่ยนลักษณะไปเป็นทำนองอื่น เป็นการให้เกียรติต่อวัฒนธรรมดนตรีของจังหวัดน่าน และอีกนัยหนึ่ง เพื่อแสดงให้เห็นการอยู่ร่วมกันของวัฒนธรรมทางดนตรีทั้งสองวัฒนธรรมคือ วัฒนธรรมดนตรีราชสำนักกรุงรัตนโกสินทร์ และวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านล้านนาในเขตจังหวัดน่าน

เพลงสกุณาน่าน เถา เป็นเพลงท่อนเดียว มีทั้งหมด 4 ทำนอง ได้แก่ ทำนองอัตราจังหวะสามชั้น ทำนองอัตราจังหวะสองชั้น ทำนองอัตราจังหวะชั้นเดียว และทำนองลูกหมด โดยรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ได้นำต้นรากมาจากเพลงหงส์ทอง เถา ซึ่งเพลงหงส์ทอง เถา มีต้นรากมาจากเพลงเวสสุกรรมสองชั้น ซึ่งผู้ประพันธ์มีความเห็นว่า เพลงต้นรากนี้ไม่ว่าจะเรียกชื่ออะไรก็ล้วนแต่มีความหมายที่ดีทั้งสิ้น จึงเหมาะสมที่นำมาประพันธ์เพลงกล่าวถึงสิ่งที่ดี สิ่งที่สวยงาม ความเป็นธรรมชาติ ความเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ ประกอบไปด้วยนกนานาพันธุ์ในจังหวัดน่าน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประพันธ์ได้เปลี่ยนบันไดเสียงจากคราวที่เพลงนี้ยังเป็นเพลงระบำสกุณาน่านใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน แต่เมื่อมาเป็นสกุณาน่าน เถา ผู้ประพันธ์เปลี่ยนบันไดเสียงลงมาเป็นทางเพียงออล่าง โดยให้เหตุผลที่ว่าสะดวกต่อการบรรเลง และสอดคล้องกับบันไดเสียงของลูกหมดในช่วงท้ายอีกด้วย

ประการต่อมา คือ เมื่อคราวที่เป็นระบำสกุณาน่าน มีทำนองหลักคือ ทำนองสร้อย ทำนองท่อน 1 และทำนองท่อน 2 แต่ผู้ประพันธ์เลือกนำทำนองท่อน 2 ของเพลงระบำสกุณาน่านมาขยายออกให้เป็นเพลงเถา เนื่องจากทำนองท่อน 2 ในระบำสกุณาน่านนั้น มีทำนองต้นรากมาจากเพลงหงส์ทอง แต่ทำนองอื่น ๆ ในระบำสกุณาน่านนั้นเป็นทำนองที่ประพันธ์ขึ้นมาใหม่ มิได้มีความเกี่ยวข้องกับเพลงต้นรากแต่อย่างใด

ผู้ประพันธ์ใช้การยืดขยายแบบตรง ๆ แต่มีการฝากลูกตกให้เยื้องไปตกในห้องเพลงถัดไป ซึ่งเพลงที่ประพันธ์ก่อนหน้านี้ไม่เคยใช้กลวิธีนี้แทรกอยู่ในการประพันธ์เลย เพลงนี้จึงมีความพิเศษอยู่ที่ในแต่ละอัตราจังหวะลูกตกอาจจะไม่ตรงกันบ้าง ยักเยื้องบ้าง แต่ท้ายที่สุดในจังหวะหนักมีลูกตกที่ตรงกันทุกอัตราจังหวะ

จากการศึกษารายละเอียดวิธีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดน่านของรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ซึ่งที่พบวิธีต่าง ๆ นั้นมีมากมายหลายวิธี แต่ผู้วิจัยเลือกวิธีที่พบบ่อยและเห็นได้ชัดที่สุดมาทำการสรุป สามารถสรุปจำแนกเป็นตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางแสดง จำแนกวิธีที่ใช้ในการประพันธ์เพลงในแต่ละเพลงทั้ง 6 เพลง

เพลง	ทำนองต้นรากที่เป็นเพลงไทย	ทำนองต้นรากที่เป็นเพลงพื้นเมือง	การยักเยื้องจังหวะ	ทำนองที่ประพันธ์ขึ้นโดยไม่อิงต้นราก
ระบำน้ำสอด	/	/	/	-
โหมโรงฟ้าน่าน	/	/	-	-
ระบำสกุณาน่าน	/	-	/	/
ระบำชมพูภูคา	/	/	-	/
ฟ้าน่าน เถา	/	/	-	-
สกุณาน่าน เถา	/	-	/	-

จากตารางข้างต้น สามารถจำแนกวิธีการประพันธ์เพลงของรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ได้ออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มแรก เพลงที่มีทำนองต้นรากที่เป็นเพลงไทย และทำนองต้นรากที่เป็นเพลงพื้นเมืองอยู่ด้วยกัน ในกลุ่มนี้ทำให้เห็นว่าผู้ประพันธ์มีความเชี่ยวชาญ ชำนาญในการประพันธ์เพลงไทย สามารถนำทำนองต้นรากทั้งสองแบบมาประพันธ์ขึ้นใหม่บนพื้นฐานของความเป็นสำเนียงเพลงพื้นเมืองน่าน อีกประการหนึ่งสามารถสะท้อนได้ว่าผู้ประพันธ์มีความรู้ความสามารถ ลงมือเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยตัวเอง และทำความเข้าใจกับวัฒนธรรมดนตรีจังหวัดน่านมามาก จนกระทั่งสามารถสร้างสรรค์ผลงานออกมาเป็นที่ประจักษ์ และยอมรับทั้งในดนตรีราชสำนักกรุงรัตนโกสินทร์ และดนตรีพื้นเมืองจังหวัดน่าน

กลุ่มที่สอง เพลงที่มีทำนองต้นรากเป็นเพลงไทย แต่ไม่มีทำนองต้นรากเป็นเพลงพื้นเมือง ได้แก่ เพลงระบำสกุณาน่าน และ เพลงสกุณาน่าน เถา เพลงกลุ่มนี้เป็นเพลงที่บ่งบอกความสามารถของผู้ประพันธ์อย่างดียิ่ง เพราะว่าเพลงกลุ่มนี้ไม่มีทำนองที่เป็นต้นรากมาจากเพลงพื้นเมืองเลย แต่ผู้ประพันธ์สามารถประพันธ์บทเพลงที่เลียนสำเนียงพื้นเมืองได้เป็นอย่างดี หากสัมผัสเพียงผิวเผิน อาจจะไม่ทราบก็เป็นได้ว่าเพลงกลุ่มนี้มีต้นรากมาจากทำนองเพลงไทยล้วน ๆ เพียงอย่างเดียวเท่านั้น

กลุ่มที่สาม เพลงที่มีการยักเยื้องจังหวะอย่างเห็นได้ชัด พบว่าเป็นเพลงในกลุ่มเพลงระบำเสียเป็นส่วนใหญ่ มีเพียงระบำชมพูภูคาที่ไม่มีการใช้วิธียักเยื้องจังหวะเข้ามาช่วย ผู้วิจัยพบว่าการยักเยื้องจังหวะนี้ เป็นการแสดงออกในด้านสนุกสนาน รื่นเริง ซึ่งเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการประพันธ์เพลงระบำ แต่ในอีกมุมหนึ่งพบว่าวิธีการยักเยื้องจังหวะนี้สามารถนำมาใช้เลียนอากัปกิริยาของสัตว์ ซึ่งปรากฏในเพลงระบำสกุณาน่าน และเพลงสกุณาน่าน เถา ซึ่งวิธีนี้ให้อารมณ์การเลียนอากัปกิริยาของนกที่กระโดดโลดเต้น หรือแม้แต่ธรรมชาติของนกมักจะเอียงคออย่างรวดเร็ว โดยที่มนุษย์ไม่สามารถคาดเดาจังหวะพฤติกรรมของนกได้อย่างแม่นยำ วิธีการยักเยื้องจังหวะ เป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการนำมาใช้เพื่อเลียนอากัปกิริยาของนก

5. บทสรุป

วิธีการประพันธ์เพลงที่ได้รับแรงบันดาลใจจากจังหวัดน่านของรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ประกอบไปด้วยวิธีหลัก 6 วิธี คือ

1. ใช้ทำนองเพลงไทยมาเป็นเพลงต้นราก พบการใช้ทำนองเพลงไทยในงานประพันธ์ของรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ด้วยกันทั้งหมด 4 เพลง คือ เพลงลาวล่องน่าน เพลงเหาะ เพลงหงส์ทอง และเพลงดอกไม้ไพร
2. ใช้ทำนองเพลงพื้นเมืองจังหวัดน่านเป็นเพลงต้นราก พบการใช้ทำนองเพลงพื้นเมือง ของจังหวัดน่านในงานประพันธ์ของรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ด้วยกันทั้งหมด 3 เพลง คือเพลงดาดน่าน ทำนองกรุ่งและเปรี๊ยะห์ของบ้านน้ำสอด จังหวัดน่าน และเพลงพระลอเดินดง
3. ใช้วิธียักเยื้องลูกตก แล้วตกแต่งทำนองขึ้นใหม่ พบการใช้วิธีนี้ทั้งหมด 3 เพลง คือ เพลงระบำน้ำสอด เพลงระบำสกุณาน่าน และเพลงสกุณาน่าน เถา
4. เปลี่ยน หรือโยกย้ายลูกตกให้ไปอยู่ในตำแหน่งใหม่ แต่ยังอิงอยู่ในเพลงต้นรากเดิมพบเพียงหนึ่งบทเพลง คือ เพลงสกุณาน่าน เถา
5. เปลี่ยนหรือโยกย้ายบันไดเสียงในทำนองเพลงเดียวกัน พบการใช้วิธีนี้ในงานประพันธ์ของรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อนที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดน่านในทุกบทเพลง
6. ประพันธ์ขึ้นตามจินตนาการโดยไม่อิงต้นรากใด ๆ ทั้งสิ้น วิธีนี้รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน นำมาประพันธ์เป็นทำนองสั้น ๆ ที่เสริมในแต่ละบทเพลง พบการใช้วิธีนี้อยู่ใน 2 บทเพลง คือ ระบำสกุณาน่าน และระบำชมพูภูคา

รายการอ้างอิง

ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน. 2560 “สัมภาษณ์.” 24 กุมภาพันธ์.

ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน. 2560. “สัมภาษณ์.” 1 มีนาคม.

มนตรี ตราโมท. 2540. *ดุริยางค์ศาสตร์ไทยภาควิชาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพ: สำนักพิมพ์มติชน.